

ಕನ್ನಡದ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಮಹಿಳಾ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾದಂಬರಿ 'ಅಂಜನಾ' : ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಅಶ್ವಿನಿ ಕೆ* ಮತ್ತು ಡಾ. ಬಿ. ಎಸ್. ಸುದೀಪ್**

* ಸಂಶೋಧನಾರ್ಥಿ ; **ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಕನ್ನಡ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ, ಜಿ.ಎಸ್.ಎಸ್. ಕಲಾ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ ಕಾಲೇಜು,
ಮೈಸೂರು

ಸಾರಾಂಶ (Abstract)

ಒಂದು ಶತಮಾನದ ಇತಿಹಾಸವುಳ್ಳ ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸರಳವೂ, ಜನಪ್ರಿಯವೂ ಆದ ಪ್ರಕಾರ ಕಾದಂಬರಿ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಪತ್ತೆದಾರಿ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಎಂಬ ವಿಭಾಗ ಕ್ರಮಗಳಿದ್ದು, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ವಸ್ತುವಿಷಯವನ್ನು ಆಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾದಂಬರಿಗಳು ರಚನೆಯಾಗಿವೆ. ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಎಂಬ ವಿಭಾಗ ಕ್ರಮವಿದ್ದರೂ ಅದು ವಿಮರ್ಶಕರ ಪರಿಗಣನೆಗೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಂತಹವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಜನಾ ಕಾದಂಬರಿಯೂ ಕೂಡ ಒಂದು. ಈ ಕಾದಂಬರಿಯು ಕನ್ನಡದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಮಹಿಳಾ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾದಂಬರಿಯಾಗಿದ್ದು, ಈ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಎಸ್.ಪಿ. ಶಾಂತಶಶಿಕರಣ ಅವರು 'ಧಾರಿಣಿ' ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ 'ಅಂಜನಾ' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅಂಜನಾ ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ವಿಮರ್ಶಿಸುತ್ತಾ ಲೇಖಕಿಯರ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಮುಖ್ಯ ಪದಗಳು (Keywords): ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾದಂಬರಿ, ದೇವುಡು, ಧಾರಿಣಿ, ಅಂಜನಾ, ಪವನಂಜಯನ, ಸ್ತ್ರೀವಾದ.

ಪೀಠಿಕೆ

ಪ್ರಾಚೀನ ಪರಂಪರೆಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತುವಂತಹ ಪುರಾಣಗಳಿಂದ ವಸ್ತು ವಿಷಯ, ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಎಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು ರಚಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರಿಂದ ಪ್ರೇರಿತಗೊಂಡು ಅನುವಾದಿತ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ನಂತರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಮುಂದಾದರು. ಕಾದಂಬರಿಯ ಉಗಮದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾದಂಬರಿ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಯಾವುದೇ ಕೃತಿಯು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆನಂತರ ಜನಮನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಪುರಾಣಗಳಿಂದ ಯಾವುದಾದರೂ ಘಟನೆಗಳನ್ನೂ, ಪಾತ್ರಗಳನ್ನೂ,

ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಅದನ್ನೇ ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ, ಆಶಯವನ್ನಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ರಚನೆಯಾದವು.

ದೇವುಡು ಅವರು 1952 ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ 'ಮಹಾಬ್ರಾಹ್ಮಣ' ಕನ್ನಡದ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾದಂಬರಿ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾದಂಬರಿಯು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಕತೆಯನ್ನು ವಸ್ತುವಾಗಿ ಆಯ್ದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವೇದ, ಉಪನಿಷತ್ತು, ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿದಾಗ ಸಿಕ್ಕಿದ ಚೂರುಚೂರು ವಿವರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನನ್ನು ಭವ್ಯವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತಕೋಟಿ ಅವರು "ಮಂತ್ರದುಷ್ಟನಾಗಿ, ಮಂತ್ರಕರ್ತನಾಗುವವರೆಗೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಸಾಹಸ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಮಹಾಜೀವನದ ಮೂಲ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅದರ ಮೂಲಕ ದೇವುಡು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗಗಳ ಆಳಕ್ಕಳಿದು ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ತನಾತ್ರಗಳನೊಡೆದು ಅವುಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಆ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಕೂಡಿಸಿ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಶಕ್ತಿಯ ಬಲದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಲೋಕವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದಂತೆಯೇ ದೇವುಡು ಅವನ ಜೀವನವನ್ನು ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ."¹ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಕಾದಂಬರಿ ರಚನೆಯಾದ ನಂತರ 'ಮಹಾಕ್ಷತ್ರಿಯ' (1960), 'ಮಹಾದರ್ಶನ' (1962), ಎಂಬ ಮತ್ತೆರಡು ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ನಂತರ ಜನಾರ್ದನ ಗುರ್ಕಾರ್ ಅವರು 'ಚೂಡಾಲಾ' (1970), ಕೆ.ಎಸ್. ನಾರಾಯಣಚಾರ್ಯರ 'ಅಗಸ್ತ್ಯ' (1972), ಸತ್ಯಕಾಮ ಅವರ 'ಬೆಂಕಿಯ ಮಗಳು' (1977), 'ವಿ-ಪ್ರಯೋಗ' (1979), 'ಆಹುತಿ' (1981), 'ರಾಜಬಲಿ' (1981), 'ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯ' (1986), ಎಸ್.ಎಲ್. ಭೈರಪ್ಪ ಅವರ 'ಪರ್ವ' (1979), ತ.ರಾ.ಸು ಅವರ 'ಬೆಳಕು ತಂದ ಬಾಲಕ?' (1960), ರಂ.ಶ್ರೀ. ಮುಗಳಿ ಅವರ 'ಅಗ್ನಿವರ್ಣ' (1982) ಶಂಕರಮೊಕಾಶಿ ಪುಣೇಕರ ಅವರ 'ಅವಧೇಶ್ವರ' (1987). ಹೀಗೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಕವಿಗಳು ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಲೇಖಕರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಲೇಖಕಿಯರು ಸಹ ಪೌರಾಣಿಕ ವಸ್ತು ವಿಷಯವನ್ನು ಆಯ್ದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಾರ್ತಿ ಎಂದು ಪರಿಚಯಿಸಲಾದ ಎಸ್.ಪಿ. ಶಾಂತಾಶಶಿಕಿರಣ ಇವರು 'ಧಾರಿಣಿ' ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ 'ಅಂಜನಾ' ಕೃತಿಯು ಕನ್ನಡದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಮಹಿಳಾ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾದಂಬರಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಧಾರಿಣಿ ಅವರು ಭಗವಾನ್ ಗುಣಭದ್ರಾಚಾರ್ಯರ 'ಉತ್ತರ ಪುರಾಣ'ವನ್ನು ಓದಿದಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅಂಜನಾದೇವಿಯ ಕಥೆ ಅವರ ಮನ ಸೆಳೆಯಿತು. ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಲುಪಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಕಾದಂಬರಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಾದ ಅಂಜನೇಯನ ತಾಯಿಯಾದ ಅಂಜನಾಳ ಕಥೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ರಚನೆಗೊಂಡ ಕಾದಂಬರಿ ಇದಾಗಿದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯರ ಎಲ್ಲಾ ಆದರ್ಶ ಗುಣಗಳನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಅಂಜನಾ ದೇವಿಯ ಮೂಲಕ ಚಿತ್ರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿದೆ. ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಅಪರಾಧಿಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತನ್ನ ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಗಂಡ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಬಂಧಗಳಿಂದ ದೂರವಾಗಿ, ಧೈರ್ಯದಿಂದ ದಿಟ್ಟ ಮಹಿಳೆಯಾಗಿ, ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ಲೋಕದ ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟಗಳು ಬಂದರೂ ಸಹಿಸಿ ತಾಳ್ಮೆ ಸಹನೆಯಿಂದ ಅನುಭವಿಸಿ ಪಾತಿವ್ರತದ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟು, ಕಡೆಗೆ ತನಗೆ ಅಂಟಿದ ಕಳಂಕದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಹೊಂದಿ ಪಾತಿವ್ರತ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹೇಗೆ ಬೆಳಗುತ್ತಾಳೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಕಾದಂಬರಿ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಹೇಂದ್ರಪುರದ ರಾಜನಾದ ಮಹೇಂದ್ರರಾಜ ಮತ್ತು ರಾಣಿಯಾದ ಹೃದಯ ಸುಂದರಿದೇವಿಯ ವರಪುತ್ರಿಯಾಗಿ ಜನಿಸಿ, ಖೇಚರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಆದಿತ್ಯಪುರದ ರಾಜಕುಮಾರ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಮತ್ತು ರಾಣಿ ಕೇತುಮತಿಯ ವರಪುತ್ರನಾದ ಪವನಂಜಯನನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಿ, ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ಹಿಂದಣ ಭವದ ಪಾಪ-ಪುಣ್ಯದ ಫಲವನ್ನು ಮೌನವಾಗಿ ಸಹಿಸಿ ಉತ್ತಮಳಾಗಿ ಬಾಳಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಲೋಕ ವಿಖ್ಯಾತ ಸುಪುತ್ರ ಅಂಜನೇಯನನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ.

ಹೃದಯಸುಂದರಿ ದೇವಿಗೆ ನೂರು ಜನ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರೂ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಆಕೆಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿನ ಮೇಲೆ ಅತೀವ ಪ್ರೀತಿ ಮೋಹ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ನೂರು ಒಂದನೇ ಮಗುವನ್ನಾಗಿ ಅಂಜನಾಳನ್ನು ಪಡೆದಳು. ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಪುರಾಣ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಸಂತಾನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ನೀಡಿ ಪೂಜೆ, ಯಾಗ, ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದುದನ್ನು ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ ಹಾಗೂ ಓದಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ರಾಣಿ ಹೃದಯಸುಂದರಿ ದೇವಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಹೆಣ್ಣು ಸಂತಾನದ ಕೀಳರಿಮೆ ಇರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಗು ಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲದ ಬಗೆಗೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಂಜನಾಳ ಲಾಲನೆ-ಪಾಲನೆ, ಆಕೆಯ ಬಾಲ್ಯದ ಆಟ-ಪಾಠಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಕಣ್ಣು ತುಂಬಿಕೊಂಡಳು ರಾಣಿ ಹೃದಯಸುಂದರಿ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೇ ತೊದಲುಡಿಯೊಡನೆ ಜಿನನಾಮವನ್ನು, ಆಟದೊಡನೆ ಜಿನಪೂಜೆಯನ್ನು, ನಡೆಗೆಯೊಡನೆ ಚೈತ್ರವಂದನೆಯ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು ಅಂಜನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಲೇಖಕಿ ಜೈನ ಪಂಥದ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವವಾದ ಜಿನನ ಹಾಗೂ ಜೈನ ಧರ್ಮದ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ತಂದೆ ತಾಯಿಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಏಳಿಗೆಯ ಕಡೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಜನೇಯ ತಂದೆ ತಾಯಿಗೂ ಈಕೆಯನ್ನು ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಮನೆಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಲೋಚನೆಯಿಂದ ಖೇಚರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಆದಿತ್ಯಪುರದ ರಾಜನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಮಗನಾದ ಪವನಂಜಯನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹ ಮಾಡಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಪವನಂಜಯ ಕುಮಾರನು ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಅಂಜನಾಳ ಚಿತ್ರಪಟವನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಚಿತ್ರ ಪಟದಂತೆಯೇ ಆ ಕನ್ಯೆ ಇರುವಳೋ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮೂಡಿ ತನ್ನ ಗೆಳೆಯನಾದ ಪ್ರಹಸ್ತನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮಹೇಂದ್ರಪುರಿಗೆ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೇರಿ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದರು.

ಪವನಂಜಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯ ನಿಶ್ಚಯವಾದ ಮೇಲೆ ಅಂಜನೆಯ ಗೆಳತಿಯರೆಲ್ಲಾರೂ ಹಾಸ್ಯದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹಾಡತೊಡಗಿದರು. ಅಂಜನೆಗೂ ಪವನಂಜಯನ ಬಗೆಗೆ ಕುತೂಹಲ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಆಕೆಯೂ ಸಹ ಆತನನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ನೋಡಿದ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ಆ ನೆನಪಿನಿಂದ ಆತನ ಚಿತ್ರಪಟವನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ಮುಂದಾದವು. ಇದನ್ನು ಅರಿತ ಗೆಳತಿಯರಾದ ವಿಮಲೆ, ಚಿತ್ರಮಾಲೆ, ವಸಂತಮಾಲೆ, ಚಂಚಲೆ ಆ ಚಿತ್ರ ಪಟ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾತರರಾದರು. ಇವರ ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಅಂಜನಾ ಕಟ್ಟಿದ ಮಾಲೆ ಪವನಂಜನಿಗೆ ತಯಾರಿಸಿದ್ದು ಎಂದು ಕೇಳಿದ ತಕ್ಷಣ ನಾಚಿ ಅಂಜನಾ ಅರಮನೆಯ ಕಡೆ ಧಾವಿಸಿದಳು. ಆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಚಂಚಲೆ “ಕೋತಿಯ ಕೊರಳಿಗೆ ತೊಡಿಸಿ ಹಾಯ್ ಅಭಿನವ ಅಂಜನೆಯ ಗಂಡ! ಕಡು ಲೋಭಿ!”² ಎಂದು ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿ ಗೆಳತಿಯರೆಲ್ಲಾ ಕುಣಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಂಜನಾಳನ್ನು ಕಾಣುವ ತವಕದಿಂದ ಬಂದಂತಹ ಪವನಂಜಯನ ಈತನ ಗೆಳೆಯ ಪ್ರಹಸ್ತ ಇಬ್ಬರೂ ಪೊದೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ನಿಂತರು. ಅಲ್ಲಿ ಚಂಚಲೆಯನ್ನು ಅಂಜನೆಯೆಂದೇ ಸಂಭೋದಿಸಿ ಅಂಜನಾ ಪವನಂಜಯ ಎಂದು ಹಾಡುತ್ತಾ ಗೇಲಿ ಎಬ್ಬಿಸಿದರು. ಆ ಕೋತಿ ಕಿರುಕುಳ ತಡೆಯಲಾರದೆ ಛಂಗನೆ ಮರ ಏರಿತು. ತಕ್ಷಣ ಆ ಮಾಲೆ ಕಿತ್ತು ಹಾರದ ಮಣಿಗಳು ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾದವು.

ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ರಾಜಕುಮಾರ “ನನ್ನ ತೇಜೋಭಂಗವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡೆನಲ್ಲ, ಕೋತಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ಅಂಜನೆ ಗಂಡನೆಂದು ಮಾಲೆ ಹಾಕಿ..... ಛೇ ಇಂತಹ ಕೀಳ್ಮಜೆಯ ಹೆಣ್ಣೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಮೋಸವಾಯಿತು”³ ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ವೇದನೆ ಪಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆ ಕ್ಷಣ ಮತ್ತೆ ಆ ಕೋತಿಯ ಮಾಲಿಕ “ಬಾ, ಪವನಂಜಯ ಕುಮಾರ”⁴ ಎಂದು ಮರದ ಮೇಲಿದ್ದ ಕೋತಿಯನ್ನು ಕೆಳಗಿಳಿಸಿದನು.

ಈ ದೃಶ್ಯವಳಿಂದ ಪವನಂಜಯ ಮನಸ್ಸು ಒಡೆಯಿತು. ಆದರೆ ಈತ ತನ್ನ ತಾಯಿ ತೋರಿಸಿದ ಚಿತ್ರಪಟಕ್ಕೂ, ಆ ಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದ ಅಂಜನಳೂ ನಾಮಧೇಯ ಹೊತ್ತ ಚಂಚಲೆಗೂ ಗುರುತಿಸಲಾಗದೆ ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ತನ್ನಿಂದಲೇ ಹಾಳುಗಡವಿಕೊಂಡನು. ಒಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತಾಯಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಪವನಂಜಯನು ಅಂಜನಾಳನ್ನು ವಿವಾಹವಾದನು. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ತನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಆರಾಧಿಸಬಲ್ಲ ಬಾಲ್ಯಗಳತಿಯ ಹತ್ತಿರ ಒಮ್ಮೆಯೂ ಆತನು ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ಸಣ್ಣದಾದ ಹಾಸ್ಯ ಘಟನೆಯಿಂದ ಅಂಜನಾ ಮತ್ತು ಪವನಂಜಯ ಇಡೀ ಜೀವನ ದೊಡ್ಡ ತಿರುವು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಇದರಿಂದ ಏನು ತಪ್ಪು ಮಾಡದ ಅಂಜನಾ ಜೀವನವೀಡಿ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭ ಒದಗಿ ಬಂದಿತು. ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಇದ್ದಂತಹ ಅಂಜನಾಳಲ್ಲಿನ ಆದರ್ಶಗುಣ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ಫೂರ್ತಿದಾಯಕವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಾತ್ರ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಇರಬೇಕು ಎಂಬುದಕ್ಕಿಂತ ಪವನಂಜಯನಿಗೂ ತನ್ನ ತಪ್ಪಿನ ಅರಿವಾಗಿ ಆತನು ಸಹ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಳಿ ಕ್ಷಮೆಯಾಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ

ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡು ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ತಪ್ಪಿನ ಅರಿವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಜೀವನದ ಬಂಡಿಯನ್ನು ಸಾಗಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಂಜನಾಳ ಪ್ರಾಣ ಗೆಳತಿಯಾದ ವಿಮಲೆ ಆಕೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಆದಿತ್ಯಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದಾಗ ಮಹಾರಾಣಿ ಹೃದಯ ಸುಂದರಿ “ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದು ವಿಮಲೆ! ಪರಸ್ಥಳವೆಂದರೇನು? ಎಂದು ನಾವು ನಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ಹೆರವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟೆವೋ ಅಂದಿನಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮನೆಯೇ ಪರಸ್ಥಳ, ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಯನ್ನು ಎಂದೂ ನೋಡದಿದ್ದರೇನಾಯ್ತು? ಅವರು ಕೂಡಲೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು; ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಭಾವವೇ ಅದು”⁵ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮುಗಿಯಿತು. ಆಕೆಯ ಸಂಸಾರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಆಕೆಯ ಹೊರಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿಯ ಪರಿಸರ ಆಕೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೆ ಆಗಲಿ ಬಿಡಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸಬೇಕು. ಇದು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ವಭಾವವೆಂದು ಆಕೆಯ ಮೇಲೆ ಬಲವಾಗಿ ಹೇರಲಾಗಿದೆ. ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆ, ಗಂಡ, ಮಕ್ಕಳು ಇವೆಲ್ಲಾ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು ಬಿದ್ದು ತನ್ನ ತವರು ಮನೆಯ ಪರಸ್ಥಳವಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ.

ಎಲ್ಲಾ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಜನಾ ಕೂಡ ಅನೇಕ ಕನಸುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಗಂಡನ ಮನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದವಳು. ಹುಡುಗಾಟಿಕೆಯ ದ್ವೇಷದಿಂದಾಗಿ ಏನು ತಪ್ಪು ಮಾಡದ ಆಕೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿಯೂ ನೋಡದ ಪವನಂಜಯ “ಪಟ್ಟಣದ ಹೊರವಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಮಾಡಿಸಲು ಯುವರಾಜರ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಿದೆ”⁶ ಎಂದಾಗ ಆಸೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ನುಚ್ಚುನೂರಾದವು.

ತಪ್ಪಿನ ಅರಿವಾಗದೆ ಅಂಜನಾ, ಪ್ರಹ್ಲಾದ, ಕೇತುಮತಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸಹ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹೃದಯಸುಂದರಿ, ಮಹೇಂದ್ರ ಇವರು ಕೂಡ “ನಮ್ಮ ಯಾವ ಕರ್ಮದ ಫಲವೋ! ನಮ್ಮ ಮಗಳ ಸಂಕಟವನ್ನು ಕಂಡು ಕುದಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ”⁷ ಎಂದು ನಿಟ್ಟುರಿಸಿಟ್ಟರು. ಯಾವ ತಪ್ಪು ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಒಮ್ಮೆಯೂ ತನ್ನನ್ನು ಪತ್ನಿ ಎಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸದಿದ್ದರೂ, ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡದಿದ್ದರೂ ಪತಿಯ ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹಾರೈಸುತ್ತಾ, ಪತಿಯನ್ನು ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ನೋಡಿ ಕಣ್ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಸೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಅಂಜನ ತನ್ನ ಪತಿ ನನ್ನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸದೆ, ಆತನ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಾಳೆ. “ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿ ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಸುಖವಾಗಿರಲಿ, ಅವರ ಬಯಕೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಕೈಗೂಡಿ, ಅಪ್ರತಿಮ ಕೀರ್ತಿಶಾಲಿಯಾಗಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸತೊಡಗುತ್ತಾಳೆ.”⁸ ಆಕೆ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಪತಿ ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಬರುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಕಾತುರದಿಂದ ಪ್ರತಿದಿನ ಕಾಯುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ.

ಇವರಿಬ್ಬರ ಮದುವೆಯಾಗಿ 12 ವರ್ಷಗಳು ಉರುಳಿದವು. ಒಮ್ಮೆ ಖೇಚರ ರಾಜನಾದ ರಾವಣನಿಗೆ, ವರುಣ ರಾಜನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಸಂಭವಿಸಿತು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾವಣ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ರಾಜನನ್ನು ಸಹಾಯ ಕೋರಿದನು. ಆ ಪವನಂಜಯ ಚತುರಂಗ ಬಲಸಹಿತ ಸೇನಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು.

ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆದಿತ್ಯಪುರದ ಕೊಂಚ ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ಸೈನ್ಯ ಬಿಡಾರಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಕಂಡಂತಹ ಪಕ್ಷಿ ಚಕ್ರವಾಕ ದಂಪತಿಗಳ ಅಗಲಿಕೆಯೇ ಅವನ ಮನಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿತು.

ಇರುಳಿನ ಮೌನವನ್ನು ಬೇಧಿಸಿದಂತೆ ಅಗಲಿದ ಚಕ್ರವಾಕ ದಂಪತಿಗಳು ಕರುಣಾಕ್ರಂದನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಪವನಂಜಯ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಕಣ್ಣಿರಿಟ್ಟನು. ಕೇವಲ ಪಕ್ಷಿಗಳೂ ವಿರಹ ವ್ಯಥೆಯಿಂದ ಇಷ್ಟು ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಮನುಷ್ಯನಾದ ತಾನು ಅದಕ್ಕೂ ಕೀಳಾದೆನೆ? ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಅದೆಂತಹ ಮರುಕು? ಎಂದು ತನ್ನಲ್ಲೇ ತಾನು ಹೇಳಿಕೊಂಡನು.

ಒಂದು ಉಯ್ಯಾಲೆಯ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಚಕೋರ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡತೊಡಗಿದವು. ಪಕ್ಷಿಗಳ ಭಾಷೆ ಇವನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡನು ಪವನಂಜಯನ. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಪಕ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಕ್ಷಿ ಈತ ಯಾರು ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ “ಮನೆ ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡ ದಿನವೇ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯನ್ನು ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅವಳು ವಿರಹದ ಕಿಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಬೇಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಮೂರ್ಖ ಪವನಂಜಯ ಯಾರಿಗೆ ತಾನೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ”⁹ ಎಂದಾಕ್ಷಣ ಪವನಂಜಯನ ಬೆಚ್ಚಿ ಬಿದ್ದನು.

“ಅಪರಾಧವಿಲ್ಲದೇ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿ ಮಾಡಿ, ಪತಿಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ದುರುಪಯೋಗ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಇವನೇ ಅಪರಾಧಿ! ವಿವಾಹಪೂರ್ವ ಅಂಜನೆಯನ್ನು ನೋಡುವ ಬಯಕೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿ, ಅವರ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಬೈತಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅಂಜನೆಯ ಗೆಳತಿಯರಾದ ಗೇಲಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅಂಜನೆಯೇ ತನಗೆ ಅವಮಾನ ಮಾಡಿದಳು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕೋಪದಿಂದ ಗುಬ್ಬಿಯ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರ ಬಿಟ್ಟಂತೆ, ಆ ಅಬಲೆಯ ಮೇಲೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವನು”¹⁰ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತನಾಗಿ ಅಂಜನಾಳ ಬಿಡಾರದಡೆಗೆ ಧಾವಿಸಿದನು. ಅಂಜನಾ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂದೆ ಸಲಹಿದ ಋಣ ತೀರಿಸದಂತಾಯಿತು ಎಂದು ಚಕೋರ ದಂಪತಿಗಳು ದೇವತೆಗಳಾಗಿ ಮೈದಳಿದವು. ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶ ನಾವು ಎಂದಾದರೂ ಮಾಡಿದ ಶ್ರಮದ ಫಲ ಒಂದು ದಿನ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಬಿಡಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದ ಪವನಂಜನ ನೇರವಾಗಿ ಅಂಜನಾಳ ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದ ರಾಜಮುದ್ರೆಯನ್ನು ನೀಡಿ, ತನ್ನ ತಪ್ಪಿಗೆ ಕ್ಷಮೆಯಾಚಿಸಿ, ಚಕೋರ ಪಕ್ಷಿಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿ ಆಕೆಯ ಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿ ಲೀನನಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಜನಾ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದಳು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾಜನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ರಾಣಿ ಕೇತುಮತಿಗೆ ಈ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದು ಕೋಪಗೊಂಡರು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ನಿಮ್ಮ ಮಗ ಎಂದು ಹೇಳಿ ರಾಜಮುದ್ರೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು ಸಹ ಅವರು ನಂಬದೆ ಆದಿತ್ಯಪುರದಿಂದ ಹೊರಹಾಕಿದರು. ಈ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದ ಅಂಜನಾ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಕೂಡ ಈಕೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಅರಮನೆಗೆ ಸೇರಿಸದೆ, ಕುಲದ ಹಿರಿಮೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತೆ ಹೊರತು ಮಗಳು ಎಂಬ ಮಾನವೀಯ ಗುಣ ಅವರಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣದ ಸ್ನೇಹಿತೆ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿ ಕಾಡು ಮೇಡುಗಳನ್ನು ಅಲೆದು ಅಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಗೆಡ್ಡೆ ಗೆಣಸುಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಬದುಕಿ ಪತಿವ್ರತ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸಾರಬೇಕು, ಅಪವಾದವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು

“ಸತೀಧರ್ಮವೇ ರಕ್ಷಣೆ. ನನ್ನ ಪತಿಯ ಪ್ರೇಮವೇ ನನ್ನ ಬೆಂಗಾವಲು! ಸತ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಗಳು ನನ್ನ ಬಲ”¹¹ ಎಂದು ನನ್ನ ಪತಿಯ ಬರುವಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತ ತನ್ನ ಮೇಲಿನ ಲೋಕಾಪವಾದದ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲದಿಂದ ಬದುಕುತ್ತಾಳೆ. ಗೆಳತಿ ವಿಮಲೆ ಕೂಡ “ನಿನ್ನ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ತೋರಲಾದರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು”¹² ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿದ ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಹೆದರಿ ಸಾವಿಗೆ ಶರಣಾಗದೆ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಸಾರುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕಷ್ಟಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ತಾಳ್ಮೆ ಸಹನೆಯಿಂದ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಒಮ್ಮೆ ಅಂಜನಾಳಿಗೆ ಪುಂಗವ ಮುನಿಯ ದರ್ಶನವಾಗಿ ಆತ “ಅಂಜನೆಯ ದುಷ್ಕರ್ಮ ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶವೊದಗಿದೆ ಮಗಳೇ, ಮಹತ್ತಾದ ಸಿದ್ಧಿ ಮಹತ್ತಾದ ತ್ಯಾಗವನ್ನೇ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಗಂಧವು ತೇಯುವಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಹೆಚ್ಚಾದ ಕಂಪು ಬೀರುವಂತೆ ಭವ್ಯರು ದುಃಖಿತರ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನೂ ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಿಮ್ಮ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥನು ‘ಅಣುವಂತ’ ನೆಂದು ತನ್ನ ಲಂಘನ ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಹೆಸರು ಪಡೆದು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಅನುಯಾಯಿಯಾಗಿ, ದುಷ್ಕ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಸಾತ್ವಿಕ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ವಿಜೃಂಭಿಸುವನು”¹³ ಎಂಬ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾಳೆ.

ಯುದ್ಧದಿಂದ ಜಯಗಳಿಸಿ ಬಂದ ನಂತರ ಪವನಂಜಯ ಮತ್ತು ಅಂಜನಾ ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅಂಜನಾಳ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಮಗಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆ ಯಾಚಿಸಿದಾಗ ಆಕೆಯ ಉತ್ತರ “ತಮ್ಮಿಂದ ನನಗಾದುದು ಅಪಚಾರವಲ್ಲ ಆಶೀರ್ವಾದ, ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಸತ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ತೋರಿಸುವ ಅವಕಾಶವಾಯಿತು. ತಾವಂದು ಆದರಿಸದೆ, ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದುದರ ಪರಿಣಾಮ ನನ್ನ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಧರ್ಮಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಅಚಲಗೊಳಿಸಿತು! ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಾಳನ್ನೆದುರಿಸಲಾರದೆ ಹೇಡಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ”¹⁴ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಜನಾ ರಾಜಕುಮಾರಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಗಂಡನಿಂದ ತಿರಸ್ಕೃತಗೊಂಡು ಕಾಡುಮೇಡುಗಳನ್ನು ಅಲೆದು ತಾಳ್ಮೆ ಸಹನೆಯು ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಯಾವುದನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸದೆ, ಪ್ರತಿಭಟಿಸದೆ ಕಾದು ಕುಳಿತು ತನ್ನ ಪತಿವ್ರತ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸಾರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಲೇಖಕಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಭಾರತೀಯ ಆದರ್ಶನಾರಿ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಬಹುತೇಕ ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಒಪ್ಪಿ ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಪರಿಣಾಮ ಇಂತಹ ಚಿತ್ರಣಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ. ಹೆಣ್ಣು ಪುರುಷನ ಅಧೀನವಾಗಿರುವ ಹಾಗೆ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿರುವ ಹುನ್ನಾರಗಳು ಹಲವಾರು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಆದರ್ಶನಾರಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೂ ಒಂದು. ಆದರ್ಶನಾರಿ ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಆರೋಪಿಸುವ ಅಥವಾ ಬಯಸುವ ಗುಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪುರುಷನ ಅನುಕೂಲವೇ ಹಾಗಿದೆ. ಆದರ್ಶನಾರಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಸಹನಾ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಪುರುಷ ಸಹನಾ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ. ಆದರ್ಶನಾರಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಶೀಲವಂತೆಯಾಗಿರಬೇಕು, ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಡದೆ ಪಾಲಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ

ಎಂತಹ ಸಂಕಷ್ಟದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಇಂತಹ ಪುರುಷ ನಿರ್ಮಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಸಮಾಜವು ಆಳವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ರಕ್ತಗತವಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರ ಪರಿಣಾಮ ಮಹಿಳಾ ಲೇಖಕಿಯರು ಕೂಡ ಇಂತಹ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಾತೀತವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಆನಂದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಇದರ ಹಿಂದೆ ಸುಖ ನೆಮ್ಮದಿ ಇದೆ. ಅದು ಮಹಿಳೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಅದನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೂ ಮಹಿಳೆಯದ್ದೇ ಎಂದು ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೇಳಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ಮಹಿಳೆಯ ಆಲೋಚನೆ ಮತ್ತು ಹೋರಾಟ ಇಂತಹ ಪುರುಷ ಬಯಸುವ ಈ ಗುಣಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುವುದು ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂಜನಾ, ಸೀತೆ, ದ್ರೌಪದಿ ಮುಂತಾದ ಪುರಾಣ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಇದನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ. ಅಂಜನಾ ಕೂಡ ಆದರ್ಶನಾರಿಯಾಗಿ ಇರುವಂತೆ ಮಾತ್ರ ಲೇಖಕಿಯವರ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಲೇಖಕಿಗೆ ಪುರಾಣದ ಭಂಜನೆ, ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ತಾತ್ವಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಯಶಸ್ಸಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರ್ಶನಾರಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ವೈಭವೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೊನೆಟಿಪ್ಪಣಿ

1. ನಾಯಕ ಜಿ.ಎಚ್. (ಸಂ.) (2000). ಶತಮಾನದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪು.ಸಂ. 204.
2. ಧಾರಣಿ. ಅಂಜನಾ, ಪು.ಸಂ. 29, 1972
3. ಅದೇ ಪು.ಸಂ. 30
4. ಅದೇ ಪು.ಸಂ. 30
5. ಅದೇ ಪು.ಸಂ. 37
6. ಅದೇ ಪು.ಸಂ. 40
7. ಅದೇ ಪು.ಸಂ. 45
8. ಅದೇ ಪು.ಸಂ. 49
9. ಅದೇ ಪು.ಸಂ. 57
10. ಅದೇ ಪು.ಸಂ. 58
11. ಅದೇ ಪು.ಸಂ. 87
12. ಅದೇ ಪು.ಸಂ. 88
13. ಅದೇ ಪು.ಸಂ. 92
14. ಅದೇ ಪು.ಸಂ. 103

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ. (2011). ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಚೇತನ್ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು.
- ಅಮೂರು ಜಿ.ಎಸ್. (1994). ಕನ್ನಡ ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಾದಂಬರಿ. ಶ್ರೀ ಹರಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಧಾರವಾಡ.

- ಧಾರಿಣಿ (1972). ಅಂಜನಾ. ವಿವೇಕೋದಯ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಗುಡಿಬಂಡೆ, ಕೋಲಾರ.
- ನಾಯಕ ಜಿ. ಹೆಚ್. (2009). ಶತಮಾನದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಅಂಕೋಲಾ.
- ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್ ಎಲ್.ಎಸ್. (ಸಂ.) (1990). ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಸಂ. 1, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಜಿ.ಎಸ್. (ಸಂ.) (1973). ಸಾಹಿತ್ಯ ವಾರ್ಷಿಕ-1972, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

